

EL PUNT AVUI+

Edita: Hermes Comunicacions SA
http://www.elpuntavui.cat
Centraleta Girona: 972 18 64 00
Centraleta Barcelona: 93 227 66 00
Atenció al client: 972 18 64 80
Redacció Girona: Santa Eugènia, 42. 17005
Redacció Barcelona: Diputació, 284, 4t. 08009

Director: Xevi Xirgo i Teixidor.
Vicedirector: Carles Ribera (Política).
Directors adjunts: Jordi Grau (Girona), Pepa Masó (Societat), Joan Ventura (Informació Cultural), Xevi Sala (Opinió, Formats Especials i coordinació amb El Punt Avui Televisió), Ramon Roca (L'Econòmic i Informació econòmica), Miquel Riera (Presència, Tancament i Informació internacional), Joan Rueda (Ciutats i Informació local), Lluís Martínez (coordinació amb El Punt Avui Televisió).
Caps de secció: Toni Brosa (Opinió), Joan Armengol (Economia), Pilar Esteban (Europa-Món), Anna Serrano (Política), Carles Sabaté (Societat), Jaume Vidal (Cultura), David Castillo (Suplement Cultura), Andreu Puig (Fotografia), Quim Puigvert (Llengua), Jordi Molins (Disseny), Montse Martínez (Apunts), Carme Torns (Documentació), Antoni Dalmau (Tancament), Susanna Oliveira (Barçakids), Jaume Batchellí (Producció), Montse Oliva (delegada a Madrid), Pere Gorgoll (Necrològiques), Gemma Busquets (Comunicació), Narcís Genís, Tura Soler, Xavier Castillón i Anna Puig (Comarques Gironines).

Conseller delegat: Joan Vall i Clara.
Gerència Comercial: Anna Maria Ribas.
Direcció Comercial: Eva Negre (El Punt Avui), Eduard Villacé (Agències), Maria Àngels Taulats (Setmanaris), Josep Sánchez (El 9) i Carles Gri (Serveis al Lector).
Webs i Sistemes: Josep Madrenas (director), Marc Massot (Programari), Joan Sarola (Sistemes) i Ramon Buch (Disseny).
Recursos Humans: Miquel Fuentes. Administració: Carme Bosch.
Producció i Logística: Lluís Cama. Distribució: Concepció Casals.

ELS INDIVIDUS POSEN LA IDENTITAT AL DAVANT DEL PROPI INTERÈS

David Murillo Bonvehí

Professor del Departament de Ciències Socials d'Esade

Naps i cops

Anna Ballbona

La reforma impossible

Una de les qüestions més complexes de l'actual panorama polític és aquella que tracta d'entendre les raons de la incapacitat de l'Estat per reformar-se. No hauria d'interessar als partidaris de l'*statu quo* adaptar-se a un entorn canviant per tal de poder seguir exercint el poder? Per què no ho fan doncs?

LES EXPLICACIONS HABITUALS que trobem als mitjans posen l'èmfasi en el caràcter tàctic de les actuacions de l'elit política. Una elit que, per tal de mantenir els seus beneficis, ha de posar barreres a les amenaces més properes, prioritzant l'aplicació de mesures reactives i obviant el llarg termini. Amenaces que, aplicades al govern del Partit Popular, es traduirien en una actuació de contenció que mira tant a la dreta (mediàtica o ideològica) com a l'esquerra, contrapasant-se a l'empenta reformadora latent.

EL PERQUÈ D'AQUEST CAPTENIMENT, aparentment miopi i defensiu, té encara altres explicacions possibles. Lakoff, el qui fou assessor del govern Zapatero, en el seu tan citat *No pensis en un elefant*, respon de manera directa: perquè l'actuació política tot sovint no és racional. Els individus acostuem a posar la identitat al davant del propi interès. Lakoff no en fa una queixa amarga, simplement ho constata. Quan ens toquen el moll de l'os de la nostra identitat, definida per uns valors i

una dignitat, som capaços de fer moltes coses que de manera racional no fariem. Votem identitat, doncs, no interès. Una afirmació que serveix tant per entendre la velocitat de creuer del procés català com l'actuació de l'Estat.

UNA ALTRA LECTURA ALTERNATIVA és la que ha fet darrerament Fukuyama en el seu darrer llibre *Political order and political decay*. Per què el gruix de les democràcies occidentals estan en crisi? Ell ens dirà que és un fet inevitable. Per tal de regular l'actuació en societat creem institucions: pautes comunes i estables de conducta. Amb el temps aquestes institucions es tornen rígides, incapaces d'adaptar-se als nous temps. Un fet que es deu a dos motius. Un de caràcter psicològic: som mentalment conservadors, ens acostuem a aquestes maneres de fer. L'altre: per l'auge dels grups d'interès que acaba fent rígida

Mirar els noms i cognoms de les elits permet establir una llei general segons la qual les nissagues que han convergit cap al centre han pogut prosperar

des les estructures i impossibilita cap mena de canvi. No en va, la tendència natural del diner (els poderosos, en llenguatge ICV; la casta, per a Podem) és la de capturar influència política. El resultat és la baixada en la qualitat de l'actuació pública i la pèrdua d'eficiència de l'Estat.

PER AL CAS ESPANYOL encara podríem afegir dos elements més que expliquen la incapacitat de l'Estat per reformar-se. Un tindria a veure amb les particularitats de l'impacte de la crisi en la societat espanyola: la profunditat de la qual posa en evidència la fragilitat dels equilibris institucionals heretats, en la mesura que l'*statu quo* beneficia un nombre més petit de gent. Per altra banda, hi podem adduir raons històriques que ens recorden el fracàs de l'Estat a l'hora d'atraure una part important de les elits perifèriques, sobretot catalanes, cap al que ara en diem el cercle del Palco del Bernabéu. Així, mirar els noms i cognoms de les elits polítiques, econòmiques o dels qui ocupen les altes magistratures de l'Estat, permet establir una llei general segons la qual les nissagues que han convergit cap al centre han pogut prosperar. Tot plegat, el resultat del conegut fracàs de l'Estat a l'hora de reproduir el model institucional francès, amb París de capital. En aquest context, la querrela contra el president Mas i la seva conferència d'abans d'ahir, cal entendre-les com el que són: dos punts singulars d'un llarg pendent que fa baixada.

Tot el que els uneix

Hi ha un fil invisible que no hi entén de carnets i compartiments que uneix Pla, Xammar i Barnils. He començat a llegir *La vida lenta* (Destino), els tres dietaris que s'acaben de publicar de l'escriptor empordanès. És veritat que possiblement aquestes notes no siguin la via primigènia per acarar-se per primera vegada a la literatura de Pla. Però també és cert que són unes notes lluminoses, que permeten quasi tocar el Pla de debò, amb totes les seves contradiccions i complexitat. Al capdavant, tot això és Pla. En un país abocat fins a la paranoia a l'etiquetatge de tot animal que es belluga –simplifica, que alguna cosa queda–, un personatge com Pla, que en la foscuria d'un febrer de 1956, nevat, franquista i curt de gambals, és al mas llegint les revistes *The New Yorker* i *Il Borghese*, no aguanta ni etiquetes ni quincalles. Que era franquista? Que era un independentista camuflat?

Un personatge als antípodes d'ell ideològicament com el periodista Ramon Barnils el va tenir com un dels seus mestres, tal com expliquen a *Vint i Ramon Barnils*, de Laia Altarriba (recomanable, amb documental inclòs). Tot i no conèixer Eugeni Xammar, fascinat per la seva figura, Barnils va acudir al seu enterrament a l'Ametlla del Vallès. En un article, Barnils descriu els problemes per fer encabir l'alçada intel·lectual –i física– de Xammar dins del nínxol. Xammar, un dels grans periodistes catalans junt amb Pla i Gaziol, fa uns articles els anys seixanta (recollits a *Periodisme*, ja hi poden córrer) en què dispara amb bala a tort i a dret, també contra part d'aquella oposició franquista i intel·lectual de fullola que després orquestraria la pantomima de la Transició. Xammar deixa en evidència qualsevol pensament de fullola, l'estètica per l'estètica, la cosa buida. És a dir, alguna de les coses que ara molen tant. Si hi ha un fil invisible que pot unir figures tan diferents ideològicament i personalment és perquè tots ells eren capaços de llançar una mirada a la realitat que anava més enllà, dibuixada amb una llengua brillant. Malgrat els punts de partida dispersos, la seva mirada no necessàriament passava pel sedàs del carnet del partit o de l'etiqueta, com ara. Tampoc és que calgui abraçar la temptació de què farien o dirien ells avui. Millor demanar-se què faria –i què fa– cadascun de nosaltres.

EL DIBUIX

Fer

